

Inventari del Fons F-FP Subsèrie Lluís Companys de la Biblioteca del Pavelló de la República de la Universitat de Barcelona

**Olga Giralt i Esteve
Documentalista
Biblioteca del Pavelló de la República**

Barcelona, novembre de 2006

Aquesta obra esta subjecta a la llicència de:
Reconeixement

<http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/es/deed.ca>

Apunt biogràfic

Lluís Companys i Jover (el Tarròs, Lleida 1882 — Barcelona, 1940)

Polític.

Fill d'una família benestant pagesa. Cursà la carrera de dret a la Universitat de Barcelona, on fundà l'Associació Escolar Republicana (1900) i milità en la Unió Republicana. Creà un nucli homogeni amb Francesc Layret i Albert Bastardas. Presidí (1910) les Joventuts de la Unió Federal Nacionalista Republicana, amb les quals col·laborà activament.

Fou redactor en cap (1912) de "La Barricada", setmanari del Bloc Autonomista Català. Esdevingué dirigent important del reformisme a Catalunya, especialment després de l'anada de Melquíades Álvarez a Reus (juliol del 1912); col·laborà estretament amb Josep Zulueta, Laureà Miró i Eusebi Corominas a través de la seva tasca en "La Publicidad", diari des del qual sostingué una polèmica amb Layret (aquest, des d'"El Poble Català") pel setembre del 1912, amb l'intent d'emportar-se'l a l'òrbita del reformisme.

Candidat a les eleccions municipals del 1913, el fet de perdre-les —com Eusebi Corominas i d'altres— inicià la crisi del reformisme, accelerada en 1914-15. "La Publicidad" deixà d'ésser òrgan oficial del reformisme en retirar-se Companys del periòdic. La seva actuació política prosseguí dins la Joventut Republicana de Lleida, i amb Layret, Marcel·lí Domingo i d'altres participà en el míting del setembre del 1916, el qual portà a la celebració de l'assemblea (abril del 1917) que constituí el Partit Republicà Català. Formà part de la redacció de "La Lucha", òrgan del nou partit. En representació d'aquest, fou elegit regidor de l'Ajuntament de Barcelona (1917), i des d'aquest càrrec formà part de la comissió que intentà obtenir del Govern una intervenció positiva respecte als conflictes obrers (1919). Amb Layret, representà la tendència esquerrana del partit durant els conflictes socials d'aquests anys, i exercí d'advocat laboralista en defensa de militants sindicalistes.

Tanmateix, i malgrat que perdurà fins el 1931, el partit s'anà desfent a causa de contradiccions internes. Pel novembre del 1920 fou detingut, juntament amb Salvador Seguí, Martí Barrera, Josep Viadiu i altres sindicalistes, i fou deportat al castell de la Mola (Maó); quan Layret es disposava a assumir-ne la defensa, fou assassinat.

En les eleccions legislatives del desembre del 1920, Companys fou elegit diputat per Sabadell en representació del Partit Republicà Català (escó que havia ocupat Layret), i hagué d'ésser posat en llibertat. Participà activament en el debat sobre el terrorisme barceloní (febrer del 1921) contra el governador Severiano Martínez Anido. Fou un dels membres fundadors de la Unió de Rabassaires i Altres Cultivadors del Camp de Catalunya (1922), i dirigí "La Terra", òrgan d'aquest sindicat.

Participà en la gran campanya de propaganda organitzada per la Unió, que portà a la gran assemblea del 1923, en la qual es pronuncià contra el projecte elaborat per l'oficina jurídica de la Mancomunitat de Catalunya. Aquest fet comportà el suport de la Unió de Rabassaires a la seva candidatura per Sabadell (abril del 1923), que guanyà. Durant la Dictadura de Primo de Rivera actuà com a advocat assessor de la Unió de Rabassaires (1925), i des del 1928 formà part dels comitès dels partits catalans que dirigiren l'oposició política.

Fou empresonat durant l'octubre del 1930. Participà en el Comitè Revolucionari de Catalunya el mes següent, en signà el manifest i des d'aleshores s'hagué d'amagar. Havia format part (1930) del comitè d'enllaç dels tres partits republicans catalans al marge d'Estat Català i del grup de L'Opinió.

Al març del 1931 participà en la Conferència d'Esquerres, de la qual sortí Esquerra Republicana de Catalunya, i formà part del directori en representació del Partit Republicà Català. Elegit regidor de l'Ajuntament de Barcelona el 12 d'abril de 1931, a mig matí del dia 14 entrà, amb Amadeu Aragay, Joan Lluhí i Vallescà i d'altres, a

la casa de la ciutat, on deposà l'alcalde accidental, Antoni Martínez i Domingo, prengué possessió de l'alcaldia i des del balcó proclamà la República a Catalunya.

Expulsà del govern civil el radical Emiliano Iglesias, fou nomenat governador civil de Barcelona (16 d'abril) fins al mes de maig, que fou substituït per Carles Esplà. Cap de la minoria d'Esquerra Republicana, dirigí "La Humanitat", òrgan del partit, després de col·laborar en la segona època de "L'Opinió". Fou elegit diputat a corts per la província de Barcelona (juny del 1931) i al Parlament de Catalunya per Sabadell (novembre del 1932). Intervingué activament en les discussions del projecte de constitució de la Segona República Espanyola (setembre del 1931); votà a favor del vot femení (octubre del 1931); fou vicepresident de l'assemblea de la Generalitat i president provisional, en substitució de Jaume Carner (gener del 1932); en nom dels diputats catalans s'abstingué de votar el dictamen de l'Estatut en el debat de l'article VI sobre l'ensenyament (juliol del 1931). Cessà el càrrec de president del Parlament de Catalunya, i en juny-novembre de 1933 fou ministre de Marina. Pel mateix juny fou elegit membre de l'executiu d'Esquerra Republicana en el seu segon congrés nacional ordinari. En les eleccions legislatives del novembre del 1933 fou elegit diputat per la ciutat de Barcelona.

Després de la mort de Francesc Macià, Joan Casanovas, president del Parlament de Catalunya, el presentà com a president de la Generalitat: ocupà el lloc (1 de gener de 1934) per 56 vots a favor, 6 en blanc i l'abstenció dels diputats de la Lliga Catalana. Al mateix gener formà el primer govern de concentració dins la línia política que havia de marcar la seva presidència.

Donà pas a corrents polítics com Estat Català, Acció Catalana Republicana, el grup de "L'Opinió", etc, que Macià no havia acceptat, juntament amb la Unió Socialista de Catalunya i Esquerra Republicana. Convocà també (gener) un míting electoral d'Esquerra amb figures no catalanes, com Manuel Azaña, Indalecio Prieto, Santiago Casares Quiroga, etc, dins el nou plantejament d'una acció política d'aliances.

Al juny del 1934 presentà la llei de Contractes de Conreu. Durant els mesos següents patí la tensió creixent entre les tendències d'Estat Català i les de l'Aliança Obrera. Cada vegada més es refermà en el seu nacionalisme, que el portà, el 6 d'octubre de 1934, a proclamar l'Estat Català dins la República Federal Espanyola i a viure directament els fets del Sis d'Octubre. Condemnat a trenta anys de reclusió major pel govern radical-cedista de la

República Espanyola, complí part de la condemna al penal d'El Puerto de Santa María (Cadis).

Alliberat per la victòria del Front Popular (febrer del 1936), fou elegit diputat pel Front d'Esquerres de Catalunya i ocupà de nou la presidència de la Generalitat. En produir-se els esdeveniments del juliol del 1936, s'instal·là al despatx del cap de serveis de policia de Catalunya i treballà activament en la resistència de Barcelona. Bé que en uns primers moments fou desbordat per les forces revolucionàries, s'esforçà a mantenir l'equilibri de les forces polítiques catalanes durant tota la Guerra Civil, dins la seva tònica de govern de concentració, fins a arribar a obtenir un govern d'unitat popular, presidit per Josep Tarradellas, al setembre del 1936. El setembre d'aquest mateix any es divorcià de Mercè Micó, amb qui s'havia casat el 1910 i havia tingut dos fills, i es casà amb la seva companya Carme Ballester i Llasat. A l'entrada de les forces franquistes a Barcelona, s'exilià a França (gener del 1939).

Detingut per les forces del Govern alemany a Baule-les-Pins (Bretanya) a l'agost de 1940, li fou aplicada l'extradició i el dugueren a Espanya. Després d'un consell de guerra sumaríssim, fou afusellat, el 15 d'octubre de 1940, al castell de Montjuïc. Des del 1985, les seves despulles reposen en un mausoleu, al Fossar de la Pedrera.

Font: < http://www.encyclopedia.cat/fitxa_v2.jsp?NDCHEC=0019131 >. [Darrera consulta: 16/02/2011].

FONS PERSONAL DE LLUÍS COMPANYS

F-FP (Companys). 1

1- Correspondència

- [s.d.] - 1 carta adreçada a "Acció" de Terrassa
- 1940- 1 carta adreçada a Àngel Ossorio

2- Correspondència d'Àngel Ossorio relacionada amb una biografia de Lluís Companys

- 1- M. Blasco Garzón
1943 - 1 carta
- 2- J. Calvet Mora
1942 - 2 cartes
- 3- F. Carreras Reura
1943 - 1 carta
- 4- Manuel Companys
[1940] - 1 carta
- 5- Maria Companys i Héctor Gally
1940 - 3 cartes
1941 - 1 carta
- 6- Ramon Companys
[1940] - 1 carta
- 7- J. Escolà i J. Llorens
1943 - 1 carta
- 8- Carles Esplà
1941 - 1 carta
- 9- Martín Esteve
1941 - 2 cartes
1942 - 1 carta
- 10- [J. Lluhí]
1942 - 1 carta
- 11- Indalecio Prieto
1942 - 1 carta (adjunta còpia d'una carta de Companys a Comorera: 5/12/1939)
- 12- Sense identificar
[s.d.] - 1 carta
1940 - 1 carta
1948 - 1 carta

3- Correspondència Josefina Ossorio - J. Rocamora

- 1956 - 1 carta
- 1958 - 1 carta

4- Lluís Companyes. Discursos i declaracions (1936-1938)

5- Lluís Companyes. Notes biogràfiques